

Czwartek, 6 października 2022 r.

P9_TA(2022)0352

Śmierć Mahsy Amini i represje wobec osób protestujących w obronie praw kobiet w Iranie**Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 6 października 2022 r. w sprawie śmierci Mahsy Jiny Amini i represji wobec osób protestujących w obronie praw kobiet w Iranie (2022/2849(RSP))**

(2023/C 132/11)

Parlament Europejski,

- uwzględniając swoje poprzednie rezolucje w sprawie Iranu,
  - uwzględniając oświadczenie wysokiego przedstawiciela wydane w imieniu Unii Europejskiej 25 września 2022 r. oraz oświadczenie rzecznika Europejskiej Służby Działań Zewnętrznych z 19 września 2022 r. w sprawie śmierci Mahsy Amini,
  - uwzględniając oświadczenie specjalnego sprawozdawcy ONZ ds. sytuacji w zakresie praw człowieka w Islamskiej Republice Iranu z 22 września 2022 r., w którym domaga się ukarania winnych śmierci Mahsy Amini i wzywa do położenia kresu przemocy wobec kobiet,
  - uwzględniając raporty specjalnego sprawozdawcy ONZ ds. sytuacji w zakresie praw człowieka w Islamskiej Republice Iranu z 18 czerwca 2022 r., 13 stycznia 2022 r. i 11 stycznia 2021 r.,
  - uwzględniając sprawozdanie sekretarza generalnego ONZ z 16 czerwca 2022 r. w sprawie sytuacji w zakresie praw człowieka w Islamskiej Republice Iranu,
  - uwzględniając oświadczenie sekretarza generalnego ONZ António Guterresa z 27 września 2022 r.,
  - uwzględniając Międzynarodowy pakt praw obywatelskich i politycznych (MPPOiP) z 1966 r., który Iran ratyfikował w czerwcu 1975 r.,
  - uwzględniając Wytyczne UE w sprawie obrońców praw człowieka,
  - uwzględniając wytyczne UE z 8 grudnia 2008 r. w sprawie aktów przemocy wobec kobiet i zwalczania wszelkich form dyskryminacji kobiet,
  - uwzględniając Powszechną deklarację praw człowieka z 1948 r.,
  - uwzględniając art. 132 ust. 2 i 4 Regulaminu,
- A. mając na uwadze, że 13 września 2022 r. 22-letnia Iranka kurdyjskiego pochodzenia Mahsa Jina Amini została aresztowana w Teheranie przez irańską policję obyczajową pod zarzutem nieprzestrzegania obowiązku zakrywania głowy; mając na uwadze, że według naocznych świadków funkcjonariusze policji obyczajowej wpełnęli Mahsę Jinę Amini do policyjnej furgonetki i pobili ją podczas przewożenia do ośrodka zatrzymań Vozara w Teheranie, gdzie wkrótce potem zapadła w śpiączkę i zmarła 16 września 2022 r. w pobliskim szpitalu, kiedy przebywała pod nadzorem policji; mając na uwadze, że władze Iranu utrzymują, że jej śmierć wynikała z przyczyn naturalnych; mając na uwadze, że nie przeprowadzono odpowiedniego dochodzenia oraz że władze odmówiły przekazania rodzinie ofiary dokumentacji medycznej i raportu z sekcji zwłok;
- B. mając na uwadze, że po zabójstwie Mahsy Jiny Amini w ponad 120 miastach w niemal wszystkich 31 prowincjach Iranu wybuchły ogólnokrajowe protesty z udziałem setek tysięcy obywateli Iranu reprezentujących wszystkie grupy społeczne; mając na uwadze, że protesty zostały zainicjowane przez kobiety domagające się ukarania winnych śmierci Mahsy Jiny Amini i wzywające do położenia kresu przemocy i dyskryminacji kobiet w Iranie, w szczególności w postaci obowiązkowego zakrywania głowy; mając na uwadze, że mężczyźni solidarnie poparli protesty kobiet, co wywołało ogólnoirañski ruch reformatorski i protestacyjny; mając na uwadze, że na wielu uniwersytetach w całym kraju protestują studenci, zwłaszcza na Uniwersytecie Technologicznym Sharif w Teheranie, bojkotując zajęcia i demonstrując przeciwko represjom;
- C. mając na uwadze, że irańskie siły bezpieczeństwa i irańska policja zareagowały na protesty przemocą, stosowaną masowo i bez ograniczeń, co doprowadziło do znacznej liczby zabitych i rannych; mając na uwadze, że ONZ potwierdziła, iż irańskie siły wykorzystują przeciwko demonstrantom ostrą amunicję, śrut, gaz łzawiący i granulat metalu; mając na uwadze, że według doniesień od 2 października 2022 r. irańskie siły bezpieczeństwa zabiły setki demonstrantów pokojowo protestujących przeciwko zabójstwu Mahsy Jiny Amini, a także raniły i aresztowały kolejne setki osób, w tym obrońców praw człowieka, studentów, prawników, działaczy społeczeństwa obywatelskiego i ponad 20 dziennikarzy, w szczególności Niloofar Hamedi – dziennikarkę, która jako pierwsza poinformowała o aresztowaniu i hospitalizacji Jiny Mahsy Amini;

Czwartek, 6 października 2022 r.

- D. mając na uwadze, że Amnesty International udokumentowała działania władz mające na celu zdławienie obecnych protestów poprzez wysłanie Korpusu Strażników Rewolucji Islamskiej, paramilitarnych sił Basidż, sił porządkowych Islamskiej Republiki Iranu, oddziałów prewencji policji oraz zwykłych agentów bezpieczeństwa w cywilu; mając na uwadze, że dowody wskazują na to, iż kwatery główna sił zbrojnych wydała rozkaz dowódcom wszystkich prowincji, aby stawili opór pokojowym demonstrantom poprzez masowe użycie przez siły bezpieczeństwa śmiercionośnej siły i broni palnej;
- E. mając na uwadze, że według doniesień w ostatnich dniach aresztowano wielu cudzoziemców, w tym obywateli UE, za ich rzekomy udział w protestach;
- F. mając na uwadze, że władze Iranu celowo zakłócają połączenia internetowe i komórkowe oraz poważnie blokują media społecznościowe, aby osłabić zdolność obywateli Iranu do bezpiecznego i prywatnego dostępu do technologii komunikacyjnych oraz do organizowania pokojowych zgromadzeń; mając na uwadze, że pojawiły się doniesienia o blokowaniu wiadomości SMS zawierających słowa „Mahsa Amini” w języku farski; mając na uwadze, że zakłócając i odłączając internet w dużej części Iranu, reżim stara się zapobiegać przekazywaniu i rozpowszechnianiu wiadomości na temat protestów i zdjęć z protestów, a także uniemożliwiać organizacjom międzynarodowym i lokalnym dokumentowanie naruszeń praw człowieka;
- G. mając na uwadze, że rząd Iranu wprowadził obowiązek zakrywania głowy w 1983 r.; mając na uwadze, że obowiązkowy hidżab stał się narzędziem represji wobec kobiet, pozbawiając je wolności i praw w Iranie; mając na uwadze, że kobiety widziane publicznie bez chusty na głowie są często nękanie, więzione, torturowane, chłostane, a nawet zabijane za łamanie tych represyjnych zasad;
- H. mając na uwadze, że od początku kadencji prezydenta Ebrahima Raisiego w 2021 r. molestowanie kobiet i stosowanie przemocy wobec nich przez policję obyczajową nasiliło się; mając na uwadze, że rząd Iranu forsuje ustawodawstwo i projekty ustaw, które zachęcają do represjonowania kobiet; mając na uwadze, że zabójstwo Mahsy Jiny Amini jest elementem szerszego schematu ograniczania i wycofywania już i tak poważnie ograniczonych praw kobiet w Iranie, w tym poprzez nową ustawę uchwaloną w 2021 r., która istotnie blokuje kobietom dostęp do praw w zakresie zdrowia seksualnego i reprodukcyjnego, co stanowi bezpośrednie naruszenie praw człowieka przysługujących kobietom na mocy prawa międzynarodowego; mając na uwadze, że wprowadzenie projektu „hidżab i czystość” wiązałoby się z wykorzystaniem kamer monitorujących do nadzorowania i karania kobiet bez chust;
- I. mając na uwadze, że sytuacja w zakresie praw człowieka w Iranie wciąż się pogarsza; mając na uwadze, że zabójstwo Mahsy Jiny Amini ilustruje trwający w Iranie kryzys praw człowieka, utrwalany przez systemową bezkarność rządu irańskiego i jego aparatu bezpieczeństwa, który dopuścił do powszechnego stosowania tortur, a także pozasądowych egzekucji i innych bezprawnych zabójstw; mając na uwadze, że od 18 września 2022 r. aresztowano ponad 40 obrońców praw człowieka, a obrończynie praw człowieka były szczególnie i brutalnie obierane za cel tych aresztowań, napaści i nalotów ze strony sił irańskich; mając na uwadze, że Sąd Rewolucyjny w Urmii skazał na śmierć irańskie obrończynie praw LGBTQI Zahrę Sedighi Hamedani, lat 31, i Elham Chubdar, lat 24, pod zarzutem „szerzenia zepsucia na świecie poprzez propagowanie homoseksualizmu”;
- J. mając na uwadze, że UE przyjęła środki ograniczające w związku z naruszeniami praw człowieka, w tym zamrożenie aktywów i zakaz wydawania wiz dla osób i podmiotów odpowiedzialnych za poważne naruszenia praw człowieka oraz zakaz wywozu do Iranu sprzętu, który mógłby zostać wykorzystany do represji wewnętrznych, oraz sprzętu służącego do monitorowania telekomunikacji; mając na uwadze, że środki te wprowadzono po raz pierwszy 12 kwietnia 2011 r., są one regularnie aktualizowane i pozostają w mocy;
- K. mając na uwadze, że wiceprzewodniczący Komisji / wysoki przedstawiciel Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa Josep Borrell w swoim oświadczeniu z 25 września 2022 r. potępił zabójstwo Mahsy Jiny Amini i nadmierne stosowanie siły przez irańskie siły bezpieczeństwa oraz zapowiedział, że UE rozważy wszystkie dostępne jej opcje przed następnym posiedzeniem Rady do Spraw Zagranicznych, aby zająć się zabójstwem Mahsy Jiny Amini oraz sposobem, w jaki irańskie siły bezpieczeństwa odpowiedziały na wyniki z tego demonstracje;
1. w najostrzejszych słowach potępił zabójstwo Mahsy Jiny Amini w następstwie jej brutalnego aresztowania, znęcania się nad nią i jej złego traktowania przez irańską policję obyczajową; składa kondolencje jej rodzinie i bliskim oraz rodzinom wszystkich osób zabitych podczas niedawnych protestów w Iranie;
  2. wzywa rząd Iranu, aby zezwolił na przeprowadzenie przez niezależny właściwy organ bezstronnego i skutecznego dochodzenia w sprawie tragicznej śmierci Mahsy Jiny Amini oraz zbadanie zarzutów dotyczących jej torturowania i złego traktowania;

Czwartek, 6 października 2022 r.

3. wyraża solidarność z młodymi Irankami, które prowadzą działania protestacyjne i uczestniczą w nich pomimo trudności i osobistych reperkusji, z jakimi się spotykają; wspiera pokojowy ruch protestacyjny w całym kraju, protestujący przeciwko zabójstwu Mahsy Jiny Amini, systemowemu i rosnącemu uciskowi kobiet oraz poważnym i masowym naruszeniom praw człowieka i podstawowych wolności;
4. zdecydowanie popiera aspiracje Irańczyków, którzy chcą żyć w wolnym, stabilnym, sprzyjającym włączeniu społecznemu i demokratycznym kraju, szanującym swoje krajowe i międzynarodowe zobowiązania w dziedzinie praw człowieka i podstawowych wolności; jest głęboko zaniepokojony doniesieniami o otoczeniu, aresztowaniu i ostrzelaniu dużej grupy studentów na Uniwersytecie Technologicznym Sharif w Teheranie 2 października 2022 r. przez Korpus Strażników Rewolucji Islamskiej, siły Basidż i policję;
5. przyznaje, że ruch kobiet irańskich wykracza poza obronę praw kobiet i opowiada się za świeckim państwem w Iranie zamiast brutalnej i reakcyjnej teokracji;
6. zdecydowanie potępia powszechne, zamierzone i nieproporcjonalne użycie siły przez irańskie siły bezpieczeństwa wobec pokojowych demonstrantów i wzywa władze Iranu, aby zaprzestały stosowania ciągłej, systematycznej i niedopuszczalnej przemocy wobec własnych obywateli; domaga się, aby władze Iranu umożliwiły przeprowadzenie szybkich, opartych na dowodach, bezstronnych i skutecznych dochodzeń w sprawie zabójstw wszystkich demonstrantów oraz postawiły winnych przed sądem;
7. żąda od władz Iranu, aby natychmiast i bezwarunkowo uwolniły każdego, kogo uwięziono wyłącznie za to, że w sposób pokojowy korzystał z prawa do wolności słowa, zrzeszania się i pokojowych zgromadzeń w związku z protestami, a także aby wycofały wszystkie zarzuty wobec tych osób; podkreśla, że prawa podstawowe, takie jak wolność wypowiedzi i zgromadzeń, muszą być zawsze przestrzegane, i wzywa władze Iranu do wypełnienia zobowiązań międzynarodowych, w tym zobowiązań na mocy MPPOiP; wzywa władze Iranu do natychmiastowego uwolnienia wszystkich aresztowanych obywateli UE i wycofania wszystkich zarzutów wobec nich; jest bardzo zaniepokojony aresztowaniem ponad 20 dziennikarzy, zwłaszcza Niloofar Hamedi – dziennikarki, która jako pierwsza poinformowała o aresztowaniu i hospitalizacji Mahsy Jiny Amini, i wzywa władze Iranu do ich niezwłocznego uwolnienia; wzywa Iran do poszanowania wolności wypowiedzi i przekonań wszystkich osób mieszkających w Iranie, zwłaszcza kobiet i dziewcząt, które są szczególnie represjonowane;
8. potępia systemową dyskryminację kobiet i innych słabszych grup społecznych w Islamskiej Republice Iranu, przejawiającą się w przepisach ustawowych i wykonawczych, które poważnie ograniczają ich wolności i prawa, w tym w poniżającym obowiązku zakrywania głowy i jego brutalnym egzekwowaniu, w surowym ograniczeniu praw kobiet w zakresie zdrowia seksualnego i reprodukcyjnego oraz w naruszaniu praw politycznych, społecznych, gospodarczych, kulturalnych i osobistych kobiet; domaga się, aby władze Iranu niezwłocznie uchylily przepisy, które nakładają na kobiety i dziewczęta obowiązek zakrywania głowy, zlikwidowały policję obyczajową oraz zaprzestały systemowej dyskryminacji kobiet we wszystkich dziedzinach życia;
9. zdecydowanie potępia stosowaną przez Iran praktykę wyłączania internetu i sieci komórkowych w związku z protestami w tym kraju, co utrudnia komunikację i swobodny przepływ informacji dla obywateli Iranu; podkreśla, że takie działania stanowią wyraźne naruszenie prawa międzynarodowego; z zadowoleniem przyjmuje decyzję Stanów Zjednoczonych zezwalającą prywatnym przedsiębiorstwom na udostępnianie usług cyfrowych ludności Iranu w związku z obecnymi protestami;
10. kategorycznie zaprzecza oskarżeniom ze strony irańskich urzędników państwowych i kontrolowanych przez państwo mediów, jakoby inicjatorami protestów były przedstawicielstwa dyplomatyczne Niemiec i innych krajów europejskich;
11. ponownie stanowczo krytykuje stale pogarszającą się sytuację praw człowieka w Iranie, w tym przede wszystkim sytuację osób należących do mniejszości etnicznych i religijnych, w tym Kurdów, Beludżów, Arabów, a także nieszyckich i niemuzułmańskich mniejszości religijnych, w tym bahaitów i chrześcijan; wzywa władze Iranu do poszanowania podstawowych praw i wolności mniejszości etnicznych i religijnych; wzywa władze Iranu do wyeliminowania wszelkich form dyskryminacji;
12. wzywa rząd Iranu do natychmiastowego i bezwarunkowego uwolnienia wszystkich obrońców praw człowieka, którzy zostali uwięzieni za pokojowe korzystanie z prawa do wolności słowa i przekonań; wzywa Sąd Najwyższy Iranu do unieważnienia wyroków skazujących obrończynię praw człowieka osób LGBTI Zahre Sedighi-Hamadani i Elham Choubdar z powodu naruszenia prawa do sprawiedliwego procesu; wzywa rząd irański do zaprzestania ataków na obrońców praw człowieka w Iranie i zagwarantowanie im w każdych okolicznościach możliwości prowadzenia zgodnej z prawem działalności na rzecz praw człowieka bez obawy przed represjami i bez jakichkolwiek ograniczeń, w tym prześladowań sądowych;

Czwartek, 6 października 2022 r.

13. potępia systematyczne stosowanie tortur w irańskich więzieniach i wzywa do natychmiastowego zaprzestania wszelkiego rodzaju tortur i złego traktowania więźniów; potępia praktykę odmawiania więźniom rozmów telefonicznych i wizyt rodzin; wyraża poważne zaniepokojenie brakiem dostępu osób zatrzymanych do przedstawicielstwa prawnego podczas przesłuchań; wzywa rząd Iranu do traktowania więźniów z szacunkiem należnym ich przyrodzonej godności i wartości jako istot ludzkich;

14. głęboko ubolewa z powodu braku postępów w sprawach dotyczących osób posiadających podwójne obywatelstwo unijne i irańskie przetrzymywanych w Iranie, w tym Ahmadrezy Dżalalego, który został skazany na karę śmierci pod fałszywym zarzutem szpiegostwa;

15. zdecydowanie potępia coraz częstsze stosowanie kary śmierci przez władze Iranu w ostatnich latach i ubolewa nad alarmującą eskalacją stosowania kary śmierci wobec demonstrantów, dysydentów i członków grup mniejszościowych; ponawia apel do rządu Iranu o niezwłoczne wprowadzenie moratorium na stosowanie kary śmierci, co byłoby krokiem do jej zniesienia, a także o złagodzenie wszystkich wyroków śmierci;

16. zwraca się do władz Iranu o zezwolenie na wizyty wszystkich specjalnych procedur Rady Praw Człowieka ONZ, a zwłaszcza o zadbanie o to, by do Iranu mógł wjechać specjalny sprawozdawca ONZ ds. sytuacji w zakresie praw człowieka w Islamskiej Republice Iranu;

17. wzywa ONZ, w szczególności Radę Praw Człowieka, do niezwłocznego wszczęcia kompleksowego dochodzenia w sprawie wydarzeń, które miały miejsce w ostatnich tygodniach, pod przewodnictwem specjalnego sprawozdawcy ONZ ds. sytuacji w zakresie praw człowieka w Islamskiej Republice Iranu; wzywa Radę Praw Człowieka ONZ do ustanowienia międzynarodowego mechanizmu dochodzeniowo-karnego w sprawie naruszeń praw człowieka przez rząd Iranu;

18. wzywa UE i jej państwa członkowskie do wykorzystania wszelkich kontaktów z władzami Iranu, aby domagać się natychmiastowego zaprzestania brutalnego tłumienia protestów i bezwarunkowego uwolnienia wszystkich osób aresztowanych za korzystanie z prawa do wolności słowa, zrzeszania się i pokojowych zgromadzeń, wezwać do przeprowadzenia niezależnego śledztwa w sprawie śmierci Mahsy Jiny Amini i dziesiątków protestujących, wezwać do przywrócenia dostępu do internetu i kanałów komunikacyjnych oraz zachęcić do zniesienia obowiązku zakrywania głowy u kobiet; wzywa państwa członkowskie, aby zgodnie z nowymi zasadami Eurojustu przechowywały, chroniły i udostępniały zgromadzone dowody, które mogą być przydatne w dochodzeniach, oraz aby współpracowały z Międzynarodowym Trybunałem Karnym i wspierały jego prace;

19. wzywa Radę do Spraw Zagranicznych, aby dodała irańskich urzędników – w tym wszystkie osoby związane z policją obyczajową – którzy zostali uznani za współwinnych lub odpowiedzialnych za śmierć Mahsy Jiny Amini i za przemoc wobec protestujących, do unijnej listy osób, wobec których zastosowano środki ograniczające w związku z poważnymi naruszeniami praw człowieka w Iranie; ponownie podkreśla, że należy utrzymać sankcje wobec przywódców Korpusu Strażników Rewolucji Islamskiej; wyraża zadowolenie z przyjęcia przez Radę globalnego systemu sankcji UE za naruszenia praw człowieka, który stanowi ważny instrument karania przez UE osób naruszających prawa człowieka;

20. wzywa UE, w tym wiceprzewodniczącego / wysokiego przedstawiciela, do dalszego podnoszenia kwestii praw człowieka w rozmowach z władzami irańskimi na forach dwustronnych i wielostronnych oraz do wykorzystania w tym celu wszystkich planowanych spotkań z władzami irańskimi, w szczególności w kontekście dialogu politycznego UE–Iran na wysokim szczeblu; potwierdza, że poszanowanie praw człowieka jest zasadniczym elementem rozwoju stosunków między UE a Iranem;

21. zachęca do ścisłej koordynacji między ambasadami państw członkowskich UE akredytowanymi w Teheranie; wzywa wszystkie państwa członkowskie posiadające przedstawicielstwa dyplomatyczne w Teheranie do wykorzystania mechanizmów przewidzianych w Wytycznych UE w sprawie obrońców praw człowieka w celu wspierania i ochrony tych osób, w szczególności obrońców praw kobiet i osób posiadających podwójne obywatelstwo UE i Iranu, między innymi poprzez dotacje nadzwyczajne w ramach Instrumentu Sąsiedztwa oraz Współpracy Międzynarodowej i Rozwojowej – „Globalny wymiar Europy” oraz Europejskiego Funduszu na rzecz Demokracji, a także wizy nadzwyczajne, oświadczenia publiczne, monitorowanie procesów sądowych i wizyty w więzieniach;

22. wzywa Komisję, aby rozważyła, przy ścisłym przestrzeganiu zasad konieczności i proporcjonalności, możliwość zezwolenia dostawcom usług komunikacyjnych z siedzibą w UE na oferowanie narzędzi – w tym wideokonferencji, platform e-learningowych, map internetowych i usług w chmurze – mieszkańcom Iranu, aby zapewnić im dostęp do narzędzi i platform internetowych potrzebnych do korzystania z praw człowieka;

Czwartek, 6 października 2022 r.

23. wyraża zaniepokojenie ciągłym lobbingiem reakcyjnych stowarzyszeń islamistycznych w instytucjach europejskich, który nosi znamiona obcej ingerencji w nasze demokracje;
  24. zobowiązuje swoją przewodniczącą do przekazania niniejszej rezolucji Radzie, Komisji, wiceprzewodzącemu Komisji / wysokiemu przedstawicielowi Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa, rządów i parlamentom państw członkowskich, Islamskiemu Zgromadzeniu Konsultacyjnemu, rządowi Islamskiej Republiki Iranu, urzędowi Najwyższego Przywódcy Islamskiej Republiki Iranu oraz rodzinie Mahsy Jiny Amini.
-